

Nr 313.

Av herr **Lindhagen m. fl.**, om kontroll på den sociala arrendelagstiftningens tillämpning.

Propositionen om en *social arrendelagstiftning* inlåter sig icke i någon mån på någon kontroll över, att lagstiftningen kommer att tillämpas. Denna omtanke är fortfarande trots erfarenheterna lagd på den svagare parten, som skulle skyddas. Följden blir, att den mäktigare parten i en myckenhet fall åsidosätter lagen direkt eller indirekt på en mångfald sätt. Det ligger i sakens natur att detta måste befaras. Vid resor i orterna, under sammanträffanden med arrendatorer i deras konferenser, enligt upplysningar från riksdagsmän vitsordas livligt, att dessa farhågor även besannats. Vanligt synes vara, att om en arrendator söker stå på sin rätt eller anföra klagomål till någon offentlig myndighet, straffas han med att icke tilldelas någon arbetsförtjänst i skogarna eller erhålla uppsägning från arrendet. Enahanda äventyr sväva över arrendatorer, som söka organisera arrendatorerna i mindre eller större omfattning för tillvaratagande av deras intressen.

Jordkommissionen insåg, att de sociala jordlagarna måste stödjas i sin tillämpning från det allmännas sida. I detta syfte föreslog jordkommissionen en lagstiftning om en statsorganisation för sociala jordfrågor, vilken belystes med en omfattande historisk framställning och en ingående motivering. (*Jordkommissionen del IV sid. 148—195.*) Då någon generell omtanke om kontrollen ännu icke slagit igenom, måste väl i samband med antagande av speciallagar deras förverkligande i livet i någon mån provisoriskt omhägnas.

Beträffande den sociala arrendelagen kunna lämpligen såsom ett första försök därtill anlitas de jordbrukskommissioner, som enligt förslaget om uppsikt över vissa jordbruk skola inrättas icke blott såsom hitintills inom norrländska uppsiktslagens trakter utan inom hela riket. Kommissionen bör i denna lag tilläggas initiativ, upplysningsverksamhet och målsmanskap i anslutning exempelvis till innehållet i 8 § av jordkommissionens nämnda lagförslag samt enligt den detaljerade instruktion, som Konungen äger att utfärda. Ett närmare övervägande härom bör äga rum vid behandlingen av förslaget till social arrendelag. Att jordbrukskommissionerna både för detta och sina övriga ändamål måste vara sammansatta av personer, som nitälska för desamma är en oeftergivlig förutsättning. Härom skall ordas i en efterföljande motion i anledning av förslaget till uppsiktslag.

Det må anmärkas, att norrlandskommittén i sin expropriationslag för bildande av nya jordbruk lade en kontroll över denna lag å de i kommitténs uppsiktslag omnämnda jordbrukskommissioner. I en uppsats, »Samhällsbyggnadet i skogslandet», i tidskriften Tiden för december 1926 har advokat Georg Branting på grund av sina erfarenheter betonat nödvändigheten av en kontroll särskilt på norrländska arrendelagens tillämpning. »Framför allt synes det levande livet nu kräva en samhällelig uppsikt över mellanhavandet mellan landsbefolkningen och de stora skogsbolagen», skriver han och anföras därpå exempel. (Se särskilt uppsatsen sid. 405—407.) Motionen år 1927 i första kammaren nr 161 av C. Lindhagen om ropet från Kalix älv och aktiesystemet lämnar också en översiktlig belysning av situationen.

(Motiv i övrigt bl. a.: sid. 43, 46, 73—74 under 5 och 6 §§ samt jordkommis-
sionen del VI sid. 94 under 5 § och del IV se ovan.)

Det hemställas alltså,

att riksdagen, med anledning av propositionen om social arrendelagstiftning, ville besluta ett tillägg till densamma i syfte att skapa någon kontroll på lagens tillämpning genom de i uppsiktslagen omnämnda jordbrukskommissionerna eller annorledes.

Stockholm den 23 mars 1927.

Carl Lindhagen.

S. Luterkort.

J. G. Walles.

Carl Eriksson.

Sven Linders.

Per Norin.